

FEHÉRVÁRI ANIKÓ – HÍVES TAMÁS

A mindennapos testnevelés iskolai feltételei

BEVEZETÉS

Az Európai Unió oktatási rendszereiben az elmúlt évtizedben számos beavatkozás történt a testnevelés és a sporttevékenységek népszerűsítése érdekében, mivel ezt a társadalmi jóllét és az egészség meghatározó elemeként tartják számon, így fontos célként fogalmazódik meg a felnövekvő generációk oktatásában. Az *Eurydice* 2013-ban készített egy összefoglalót az egyes országokról, melyben kiemelik, hogy a kétezres évek közepétől az unió tagállamainak kétharmadában nagyszabású iskolai kezdeményezések indultak a sport és testnevelés területén az egészséges életmód kialakítása érdekében.¹ A jelentés azt is hangsúlyozza, hogy a tevékenységek kialakításában nagy szabadságot kapnak az iskolák. A kötelező testnevelésóra aránya az előírt teljes óraszámmon belül jelentős különbséget mutat országok szerint; elmondható, hogy átlagosan a tanítási idő kevesebb mint 10%-át alkotják a testnevelésórák, és ez kb. feleannyi időt tesz ki, mint a matematika-oktatásra átlagosan ráfordított idő. A tanári végzettségek, kompetenciák terén is nagy különbségek vannak; számos országban szabadon dönthetnek arról az iskolák, hogy általános tanárokat (tanítókat) vagy speciá-

lis (szak)tanárokat alkalmaznak-e. Azonban azt is fontos kiemelni, hogy több országban a testneveléshez kapcsolódó folyamatos szakmai fejlődés lehetőségeit nemcsak a szaktárgyat oktatóknak, hanem más tantárgyak oktatóinak is felkínálják, elősegítve a rendszeres fizikai aktivitás más tantárgyakba való bevonását. Ugyanezen okok miatt a szabályozás a testnevelésórák mellett az iskolai élet napi rutinjaiba is igyekszik beépíteni a mozgást, így a szünetekbe és szabadidős tevékenységekbe.

Nemzetközi összehasonlításban Magyarországon kiugróan magas a testnevelésórák száma. Az OECD összehasonlító adatai alapján megállapítható, hogy míg Magyarországon 20% a testnevelésórák aránya az alapoktatás szintjén, addig az OECD átlaga 9%, az EU-22² átlaga pedig 10%. Alsó középfokon az OECD és az EU-22 átlagos aránya 8-8%, míg Magyarországé 17%.³

Magyarországon – az előzőekben ismertetettekhez hasonló célok mentén – a 2011-es CX.C. törvény a nemzeti köznevelésről (Köznevelési törvény) írta elő a testnevelésórák számának emelését, a mindennapos órák bevezetését, melynek hatálya 2012. szeptember 1-jétől lépett életbe minden köznevelési intézményre vonatkozóan, felmenő rendszerben (1., 5. és

¹ *Physical Education and Sport at School in Europe*, 2013 – European Commission. Letöltés: <https://eurydice.org/pl/wp-content/uploads/2014/11/150EN.pdf> (2019. 05. 17.)

² A „22” az uniós tagállamok 2004 előtti, közép-kelet-európai bővítést megelőző számát jelzi

³ *Education at a Glance 2018 – Data and Methodology* [Indicator D1]. Letöltés: <http://www.oecd.org/education/education-at-a-glance-2018-data-and-methodology.htm> (2019. 05. 17.)

9. évfolyamoktól). Így az előírás a 2015/16-os tanévben már minden évfolyamra vonatkozott.

A tanulmány a rendelkezésre álló adatok alapján azt vizsgálja, hogyan változtak azóta a bevezetés infrastrukturális és személyi feltételei. A feldolgozott adatok 10 évet ölelnek át, forrásuk a KIR-STAT, vagyis az úgynevezett „októberi intézményi statisztikák” adatbázisa. A tanulmány a 2007/08., a 2012/13. és a 2017/18. tanévre vonatkozó adatokat használta. Az elemzésben az összehasonlíthatóság végett az intézménytípusok régi elnevezését használjuk: *szakiskola* és *szakközépiskola*. (Ezek jelenlegi elnevezése: *szakközépiskola* és *szakgimnázium*.)

Átfogó elemzést vagy egyéb adatgyűjtést nem találtunk a témára vonatkozóan. Vagyis eddig nem készült olyan elemzés, amely azt mutatná ki, hogy az intézményekben milyen tárgyi, személyi feltételekkel valósult meg a mindennapos testnevelés bevezetése. Találkoztunk viszont a szakirodalomban egy olyan elemzéssel, amely egy város példáját mutatta be, ahol már 2005-től megvalósult az iskolákban a mindennapos testnevelés.⁴ A dolgozat külön fejezetben foglalkozott a megvalósulás körülményeivel, kiemelve, hogy a bevezetést milyen beruházások előzték meg (pl. városi uszodaépítés, sporteszközök vásárlása), illetve a különböző sportegyesületeket (azok tárgyi és személyi adottságait is) hogyan vonták be a hiányzó feltételek biztosítása érdekében, valamint

a város iskolájának tanárai, tanítói milyen felkészítésben, továbbképzésben vettek részt. Egy másik elemzés szintén egy város gyakorlatát mutatja be, ahol az óvodai mozgásfejlesztés megvalósulását vizsgálták a kutatók.⁵ A tárgyi és személyi feltételeket vizsgáló fejezetben megállapították, hogy a tárgyi feltételek elfogadhatók, a személyi feltételek terén viszont az óvónők szakmai tudásának szélesítésére volna szükség.

TÁRGYI FELTÉTELEK

A KIR, azaz a Köznevelési Információs Rendszer nyilvántartja az iskolák által használható tornatermek, tornaszobák, sporttelepek és uszodák számát. Így elemzésünkben ezek számát, változását, képzési típus és elhelyezkedés szerinti különbségét vizsgáltuk, mindezt az adott intézmény/ feladatellátási hely tanulólétszámahoz és annak változásához viszonyítva. A tárgyi feltételek minőségéről, állagáról, a termekben lévő sporteszközökről nincsenek adatok.

Az 1. táblázat a teljes köznevelési rendszer tornatermi ellátottságát mutatja. 2007-hez képest a legtöbb intézménytípus esetében némileg emelkedett a *tornatermek* száma,⁶ leginkább az óvodákban növekedett a *tornaszobák* száma,⁷ viszont a szakközépiskolákban és az általános iskolákban ugyenezek tekintetében csökkenés tapasztalható.

⁴ Tózsza-Rigóné Nagy Judit (2011): *A mindennapos testnevelés komplex programja Hódmezővásárhelyen 2005-től 2009-ig: Megvalósulás, hatékonyságvizsgálat, szoftverfejlesztés* [doktori disszertáció]. Letöltés: http://doktori.bibl.u-szeged.hu/1488/1/2011_tozsa-rigone_nagy_judit.pdf (2019. 05. 17.)

⁵ Baloghné Bakk Adrienn (2015): *A mindennapos testnevelés helyzetének felmérése Sopron és környéke óvodáiban. Képzés és Gyakorlat*, 13. 1–2. sz. Letöltés: http://real-j.mtak.hu/6170/1/kepzes_es_gyakorlat-2015-1_2.pdf#page=162 (2019. 05. 17.)

⁶ A Nemzeti Köznevelési Infrastruktúra Fejlesztési Programban több tanterem, tornaterem és tanuszoda is épült.

⁷ *Az óvodai nevelés országos alapprogramjában* (2012) kiemelt feladatként jelenik meg az egészséges életmódra nevelés, és ezen belül a mozgásigény és mozgásfejlődés kialakítása, elősegítése. A programhoz kapcsolódva az óvodákban kötelező kialakítani tornaszobákat.

1. TÁBLÁZAT

Tornatermek és tornaszobák számának változása 2007 és 2017 között

típus	2007			2012			2017			változás 2007– 2017 (%)
	torna- terem	torna- szoba	együtt	torna- terem	torna- szoba	együtt	torna- terem	torna- szoba	együtt	
Óvoda	369	1603	1972	449	1801	2250	555	1970	2525	128,0
Általános iskola	2530	1535	4065	2458	1426	3884	2440	1589	4029	99,1
Szakiskola	125	84	209	147	85	232	139	96	235	112,4
Speciális szakiskola	15	16	31	19	20	39	17	21	38	122,6
Gimnázium	463	212	675	460	227	687	446	265	711	105,3
Szakközépiskola	454	218	672	431	219	650	400	246	646	96,1

FORRÁS: KIR-STAT

2. TÁBLÁZAT

A tanulók számának változása 2007 és 2017 között

	2007 (fő)	2012 (fő)	2007–2012 változás (%)	2017 (fő)	2007–2017 változás (%)
Óvoda	323958	340204	105,0	322741	99,6
Általános iskola	809160	742931	91,8	732491	90,5
Szakiskola	123192	117543	95,4	74104	60,2
Speciális szakiskola	9773	9134	93,5	5091	52,1
Gimnázium	200026	189526	94,8	184525	92,3
Szakközépiskola	242016	224214	92,6	162216	67,0

FORRÁS: KIR-STAT

Természetesen a termék száma mellett figyelembe kell vennünk a tanulók számának változását is, hiszen e nélkül kevésbé értelmezhető az infrastrukturális jellemzők változása. Ezt mutatja a 2. táblázat. Az

elmúlt 10 évben minden intézménytípusban csökkent a tanulók, a gyerekek száma. Legkevésbé az óvodákban; ott először növekedés, aztán stagnálás volt tapasztalható, köszönhetően a kötelező óvodáztatás be-

vezetésének. Leginkább a szakképzésben, ezen belül is a szakiskolákban és a speciális szakiskolákban zuhant a létszám, ahol 10 év alatt 40%-os, illetve 50%-os volt a veszteség. Ennek kettős oka van: egyrészt a diákok egyre kevésbé választják a szakiskolai (és a szakközépiskolai) képzést, másrészt 2013-tól a képzési idő is csökkent – négyről három évre módosult. Szintén látványos a szakközépiskolák tanulóvesztése, ahol tíz év alatt harmadával csökkent a tanulók száma. A gimnáziumokban a csökkenés nem jelentős – és ez is csupán demográfiai okokra vezethető vissza –, sőt a középfok belső arányát tekintve 2007-ben kevesebb mint 35%-a volt gimnáziumi tanuló, 2017-ben már több mint 43%.

A 3. táblázat az egy teremre jutó tanulókat mutatja. 2007-ben még három tornára volt hetente, 2017/18-ban már mindössen öt. Ezt is figyelembe véve mutatja a táblázat a termekre jutó tanulók számát,

heti bontásban. A teremszám növekedése és a tanulók létszámának csökkenése miatt a terem/tanuló arány javult, vagyis kevesebb tanuló jut egy teremre, azonban ha az óraszám növekedését is figyelembe vesszük, már nem ilyen kedvező a helyzet. Az általános iskolákban több mint 50%-kal több tanuló jut egy teremre hetente, mint 2007-ben, s hasonló a helyzet a gimnáziumokban is, ahol ez az aránynövekedés 46%. Jobb a helyzet a szakközépiskolákban és a szakiskolákban, ám ennek elsődleges oka a tanulók számának igen jelentős csökkenése. Megvizsgáltuk a kiszűrt és felmentett tanulók számát és arányát is; 2007 óta arányuk nem változott jelentősen, sőt kis mértékben csökkent. Ez az arány iskolatípusonként 4% és 8% között mozog. Az iskoláknál kedvezőbb helyzetben vannak az óvodák, ahol tíz év alatt – a nem csökkenő gyereklétszám ellenére – csökkent az egy óvónőre jutó gyerekek száma.

3. TÁBLÁZAT

Az egy tornateremre vagy tornaszobára jutó tanulók/gyerekek számának változása 2007 és 2017 között

	2007 (fő)	2012 (fő)	2017 (fő)	2007 óraszámok arányában (fő)*	2017 óraszámok arányában** (fő)	változás 2007 és 2017 között (%)
Óvoda	164,3	151,2	127,8	493	639	129,7
Általános iskola	199,1	191,3	181,8	597	909	152,2
Szakiskola	589,4	506,7	315,3	1768	1577	89,2
Speciális szakiskola	315,3	234,2	134,0	946	670	70,8
Gimnázium	296,3	275,9	259,5	889	1298	146,0
Szakközépiskola	360,1	344,9	251,1	1080	1256	116,2

* Az egy teremre jutó tanulók száma hetente, heti 3 órával számolva

** Az egy teremre jutó tanulók száma hetente, heti 5 órával számolva

A köznevelési intézmények által fenntartott *sportpályák* és úszómedencék száma csökkent (4. táblázat). Annak ellenére történt mindez, hogy a már korábban említett infrastruktúrafejlesztési program része volt

a tanuszodák építése is. A csökkenés valószínű oka, hogy nemcsak a stadionok, de az uszodák üzemeltetése, karbantartása is költséges, vagyis közoktatási intézmények számára kevésbé fenntartható.

4. TÁBLÁZAT

Sportpályák, úszómedencék számának változása 2007 és 2017 között

	2007 (db)	2012 (db)	2017 (db)	változás 2007 és 2017 között
Sportpálya	4490	4090	3969	88,4
<i>ebből saját</i>	<i>3872</i>	<i>3622</i>	<i>3383</i>	87,4
Saját úszómedence	110	116	92	83,6

FORRÁS: KIR-STAT

5. TÁBLÁZAT

Az egy teremre jutó tanulók átlagos száma a 2017/18. tenévből megyénként és intézménytípusonként (fő)

	Óvoda	Általános iskola	Szakiskola	Speciális szakiskola	Gimnázium	Szakközépiskola
Bács-Kiskun	154	177	362	111	363	303
Baranya	113	163	248	90	270	192
Békés	98	165	369	117	267	294
Borsod-Abaúj-Zemplén	142	161	218	234	277	245
Budapest	121	212	263	118	233	230
Csongrád	136	190	217	186	356	251
Fejér	140	182	339	145	311	252
Győr-Moson-Sopron	163	176	361	99	292	287
Hajdú-Bihar	140	204	336	148	295	250
Heves	115	159	587	155	408	336
Jász-Nagykun-Szolnok	156	184	306	–	191	225
Komárom-Esztergom	108	177	288	–	229	230
Nógrád	93	135	199	121	234	274
Pest	154	232	424	206	306	256

Somogy	95	141	293	143	262	249
Szabolcs-Szatmár-Bereg	128	164	428	92	223	284
Tolna	98	156	281	–	313	345
Vas	108	166	356	–	208	231
Veszprém	111	157	560	146	198	234
Zala	109	157	484	51	227	216
A megyékben átlagosan	128	182	315	134	260	251
Maximumérték	163	232	587	234	408	345
Minimumérték	93	135	199	51	191	192
Szórás	22,4	22,8	105,1	44,6	57,0	38,1

FORRÁS: KIR-STAT

Az infrastrukturális ellátottság területileg változó képet mutat. Megyénként vizsgálva az átlagosan egy tornateremre jutó tanulók száma jelentősen eltér egymástól (5. táblázat). A legnagyobb különbség a szakiskolánál tapasztalható; itt akad, ahol majdnem háromszorosa a különbség bizonyos megyék között. Ennek oka az intézmények számában és méretében keresendő. (Például Nógrád megyében kisebb létszámú intézmények működnek, mint Heves megyében.) Az adatok szórása legkisebb az általános iskoláknál és az óvodáknál; e két típuson belül viszonylag a legegyszerűsebb a termék és a tanulók aránya, bár itt is van, ahol több mint 1,7-szeres a különbség egy-egy megye közt. A gimnáziumok esetében már előfordul több mint kétszeres különbség is. Összességében a megyei megoszlások tehát sok esetben tükrözik az egyes megyék méretét, illetve településszerkezetét is.

Vannak viszont olyan eltérések is, amelyek nem magyarázhatók demográfiai, földrajzi adottságokkal. Így például a Heves megyei gimnáziumokban nagyon sok tanuló jut egy tornateremre, míg a szomszédos Jász-Nagykun-Szolnok megyében ennek kevesebb mint a fele. E két megyét összehasonlítva hasonló a helyzet a szak-

középiskolákban is; ott másfélszeres a különbség. Az adatokból az is látható, hogy a középfokú képzést tekintve Heves megye mellett Bács-Kiskun megyében is viszonylag rossz az infrastrukturális ellátottság. Az alapfokú képzésben Somogy és Nógrád megye helyzete kedvezőbb, míg Pest megye és a főváros tornatermei a legzsúfoltabbak.

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A mindennapos testnevelés bevezetésének személyi feltételeit tekintve azt tapasztaljuk, hogy a szakközépiskolákat leszámítva nőtt a tornatanárok terhelése. A 6. táblázat a testnevelő tanárok és a tanulók arányát mutatja (hasonló módszerrel számolva, mint a 3. táblázat tornatermi adatai). Az utolsó oszlopokban a tanulókat a heti óraszámukkal számolva mutatja az egy tanárra jutó heti tanulószámot, illetve a számok tíz év alatt történt változását. A tornatanárok száma a középfokú képzésben egyértelmű növekedést mutat; 2007-hez (de különösen 2012-höz) képest egyedül a szakiskolákban történt csökkenés – ott ezt a tanulók számának jelentős csökkenése magyarázza. Az általános iskolában is egy-

értelmű csökkenés látszik a tornatanárok számában, s bár ott a tanulók száma csupán 10%-kal csökkent, a tanároké 15%-kal. Ha figyelembe vesszük a heti óraszám növekedését, akkor a változást tekintve igen kiugró értéket kapunk: majdnem kétszer annyi tanulóval kell foglalkozni egy tornatanárnak hetente, mint 10 évvel ez-

előtt. Nem ennyire nagy a különbség, de a szakközépiskolák kivételével mindenhol nőtt a tornatanárok terhelése. Egyedül a szakközépiskolákban növekedett annyival a tanárlétszám, amennyi ellensúlyozza az óraszám-növekedést. Itt a heti óraszámot figyelembe véve 10%-kal csökkent a testnevelő pedagógusok terhelése.

6. TÁBLÁZAT

Testnevelő tanárok számának és leterheltségének változása 2007 és 2017 között

	2007		2012		2017		2007 tanuló/ tanár óra- számok arányá- ban (fő)*	2017 tanuló/tanár óra- számok arányá- ban (fő)**	tanuló/ tanár számának változása 2007– 2017 (%)
	torna- tanár (fő)	tanuló/ tanár (fő)	torna- tanár (fő)	tanuló/ tanár (fő)	torna- tanár (fő)	tanuló/ tanár (fő)			
Általános iskola	6377	126,9	5893	126,1	5438	134,7	381	673	176,9
Szakiskola	467	263,8	452	260,1	395	187,6	791	938	118,5
Speciális szakiskola	85	115,0	84	108,7	55	92,6	345	463	134,2
Gimnázium	1256	159,3	1266	149,7	1600	115,3	478	577	120,7
Szakközépiskola	1049	230,7	943	237,8	1303	124,5	692	622	89,9

* Az egy tornatanárra jutó tanulók száma hetente, heti 3 órával számolva

** Az egy tornatanárra jutó tanulók száma hetente, heti 5 órával számolva

FORRÁS: KIR-STAT

Ahhoz, hogy a testnevelő tanárookra jutó diákok számadatait viszonyítani tudjuk egyéb releváns adathoz, megvizsgáltuk két másik tantárgy személyi feltételeinek alakulását (7. és 8. táblázat). Nincs olyan tantárgy, amely hasonló óraszámú lenne, mint a testnevelés, a kerettantervek alapján magyar nyelv és irodalomból alsó tagozaton 7–7 és 6–6 óra, matematikából 4 óra, felső tagozaton magyar nyelv és irodalom-

ból 4 (egy évfolyamon 3), matematikából 3 (egy évfolyamon 4), gimnáziumban, szakgimnáziumban magyar nyelv és irodalomból 4, matematikából 3 óra van. Vagyis az összehasonlítás csak hozzávetőleges, és csak általános iskolára (nem bontva az alsó-felső tagozatot), illetve középfokon csak gimnáziumra, szakgimnáziumra vonatkozik, mivel a szakiskolákban a közismereti órák száma összességében annyira lecsökkent

(9. évfolyamon 18 óra, 10. évfolyamon 11 óra, 11. évfolyamon 9,5 óra, ebből 5 óra minden évfolyamon testnevelés), hogy nincs más tárgyhoz viszonyítási alapunk.

A három tantárgyi képzés tekintetében tíz év távlatában látható, hogy míg az általános iskolákban jelentősen emelkedett az egy magyar-, illetve matematikatanárra jutó diákok száma, addig a gimnáziumokban stagnált, míg a szakközépiskolákban csökkent ez az érték. Ha a heti óraszámokat is figyelembe vesszük, akkor a magyar és a matematika tekintetében is a legjobb helyzetben a gimnáziumi tanárok vannak; 2007-ben és 2017-ben is rájuk jellemző a legkedvezőbb adat az egy tanárra jutó diákok számát illetően – és a vizsgált évtized alatt alig változott ez az érték. Az is látható, hogy az általános iskolákban növekedett meg leginkább az egy tanárra jutó létszám, valamint hogy itt a két terület kö-

zül a matematika van némileg kedvezőbb helyzetben; több mint 100 tanulóval jut kevesebb egy tanárra. Ugyanez a különbség figyelhető meg a szakközépiskolákban is. (Valószínű, hogy matematikából többször élnek a csoportbontás lehetőségével, mint magyarból. A gimnáziumokban viszont valószínűleg mindkét tárgyra a csoportbontás a jellemző.)

Jól látható, hogy az egy tanárra eső diáklétszámok magasabbak a tornatanárok esetében. A 2007-es évet tekintve – amikor még alacsonyabbak voltak a heti testnevelés-óraszámok – az általános iskolákban hozzávetőleg ugyanannyi diák jutott egy tanárra magyarból és testnevelésből is. 2017-ben a magyartanárokhoz képest egyegyeddel több diák jut a testnevelő tanároknak az általános iskolákban, hozzávetőleg felével a gimnáziumokban és kétharmaddal a szakközépiskolákban.

7. TÁBLÁZAT

Az egy magyartanárra eső diákok számának alakulása 2007 és 2017 között, heti 4 órával számolva

	2017	2012	2007	2007	2017
	tanuló/tanár (fő)	tanuló/ tanár(fő)	tanuló/tanár (fő)	tanuló/tanár óraszámok arányában (fő)	tanuló/tanár óraszámok arányában (fő)
Általános iskola	128	106	95	380	511
Gimnázium	78	75	71	283	312
Szakközépiskola	105	131	123	492	419

FORRÁS: KIR-STAT

Ahogy a teremellátottság, úgy a tanárok száma is területi eltéréseket mutat. Az egy testnevelő tanárra jutó diákok számát illetően (9. táblázat) a legkisebb megyék közötti eltérések a gimnáziumok és az általános iskolák esetében mutathatók ki, bár a

megyei átlagokat összehasonlítva ezekben a képzésekben is több mint 1,6-szor több diák jut a legjobban leterhelt tornatanárra (Győr-Moson-Sopron és Heves megye), mint a legkevésbé leterheltekre (Zala megye). A legnagyobb területi eltérés a szak-

iskolák esetében tapasztalható. Itt megyei szinten közel háromszoros különbségeket figyelhetünk meg. Átlagosan Vas és Zala megyében kell egy szakiskolai tornatanár-

nak a legtöbb diákkal foglalkoznia, míg Nógrádban a legkevesebbel.

8. TÁBLÁZAT

Az egy matematikatanárra eső diákok számának alakulása 2007 és 2017 között, heti 3 órával számolva

	2017	2012	2007	2007	2017
	tanuló/tanár (fő)	tanuló/ tanár(fő)	tanuló/tanár (fő)	tanuló/tanár óraszámok arányában (fő)	tanuló/tanár óraszámok arányában (fő)
Általános iskola	134	107	96	287	403
Gimnázium	67	69	66	197	202
Szakközépiskola	99	126	109	326	297

FORRÁS: KIR-STAT

9. TÁBLÁZAT

Az egy testnevelő tanárra jutó tanulók száma megyénként és iskolatípusonként a 2017/18-as tanévben (fő)

	Általános iskola	Szakiskola	Speciális szakiskola	Gimnázium	Szakközépiskola
Bács-Kiskun	139	140	74	131	154
Baranya	111	229	68	111	126
Békés	120	207	117	119	112
Borsod-Abaúj- Zemplén	125	140	78	107	133
Budapest	142	263	99	112	134
Csongrád	124	179	186	125	111
Fejér	137	308	97	130	124
Győr-Moson- Sopron	163	157	99	131	141
Hajdú-Bihar	158	190	74	131	144
Heves	115	196	52	146	134
Jász-Nagykun- Szolnok	139	137	81	105	110
K o m á r o m - Esztergom	126	192	–	110	133
Nógrád	126	116	121	123	115

Pest	157	233	103	126	105
Somogy	123	224	143	97	95
Szabolcs- Szatmár-Bereg	128	174	55	101	121
Tolna	143	173	100	107	119
Vas	110	305	71	<i>90</i>	92
Veszprém	127	197	146	106	137
Zala	106	194	154	120	98
A megyékben átlagosan	135	188	93	115	124
Maximumérték	163	308	186	146	154
Minimumérték	106	116	52	90	92
Szórás	16,1	52,0	36,1	14,0	17,0

FORRÁS: KIR-STAT

ÖSSZEGZÉS

Az elemzés a mindennapos testnevelés tárgyi, személyi feltételrendszerét vizsgálta makrostatisztikai adatokon keresztül. Megállapítható, hogy kevés adat áll rendelkezésre az országos reguláris adatbázisokban, és kutatási adatgyűjtések sem készültek a témában. Az adminisztratív adatgyűjtések arra vonatkoznak, hogy intézményenként hány tornaterem, tornaszoba és hány testnevelő tanár van. Tíz éves trendek alapján megállapítható, hogy országosan növekedett a teremlátottság. A tanulólétszám alakulása tekintetében elmondható, hogy a rendszer működtethetőségéhez alapvetően hozzájárult a demográfiai apály, vagyis a tanulók számának csökkenése, viszont ennek ellenére is – iskolatípustól függően – megemelkedett a tornatermek, tornaszobák kihasználtsága,

zsúfoltsága. Az általános iskolákban a legnagyobb mértékű ez az emelkedés, másfel szeresére nőtt az arányos tanulólétszám. A gimnáziumokban is alig jobb a helyzet. El látottság terén a szakképzésben vannak a legkedvezőbb létszámmutatók, ami nemcsak a demográfiai apálynak köszönhető, hanem a képzési idő rövidülésének és a képzés népszerűségvesztésének is. Az ellátottság területi különbséget is mutat, amit alakítanak a földrajzi, demográfiai viszonyok is, így Pest megye és a főváros általános iskolái a legsúfoltabbak.

A személyi feltételek terén is azt tapasztaltuk, hogy – bár a szakiskolai képzésben a legmagasabbak a létszámarányok, köszönhetően a tíz évvel ezelőtti, már akkor is extrém magas egy tanárra eső diáklétszámnak – tíz év távlatában leginkább az általános iskolákban növekedett meg az egy testnevelő tanárra jutó tanulók száma.